



Ordfører Tom Myrvold m. fl

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ingrid Gjelten, 73 19 91 51

Svar på henvendelse - gyldighet ved valg av ordfører og varaordfører - Ørland kommune

Fylkesmannen viser til e-post mottatt 20. oktober 2019 fra ordfører i Ørland kommune Tom Myrvold, der det var vedlagt et brev fra Myrvold, Anne M. Bjørnerud, Thor Bretting, Trond Amundsveen, Tore Melhus og Kjetil Sundseth (e-posten og brevet er vedlagt). Det spørres om Fylkesmannens vurdering av deler av saksbehandlingen i forbindelse med at Ørland kommunestyre 24. oktober 2019 skal ta stilling til lovligheten og gyldigheten av valget av ordfører og varaordfører som ble gjennomført 3. oktober 2019. Det etterspørres også Fylkesmannens vurdering av om det gjennomførte valget er gyldig eller ugyldig.

I konstituerende kommunestyremøte 3. oktober 2019 gjennomførte (nye) Ørland kommune valg av ordfører og varaordfører ved skriftlig votering.

I tolkningsuttalelse fra kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) 27. september 2019 til Ulstein kommune konkluderte KMD med at gjeldende kommunelov ikke åpner for skriftlige avstemninger ved valg og ansettelse¹. I uttalelse 10. oktober 2019 gjentas dette synet; det er i strid med saksbehandlingsreglene at skriftlig avstemning er brukt ved valg av ordfører og varaordfører². Departementet skisserer i den sistnevnte uttalelsen veien videre for kommuner som likevel har gjennomført valgene ved skriftlig avstemning, dette er også gjentatt i e-post til Ørland kommune samme dag³. Departementet sier at selv om skriftlig votering er ulovlig, så er det først og fremst kommunen som må vurdere om valget er *gyldig* eller ikke, og at dette kan de gjøre i et alminnelig kommunestyremøte.

Det fremkommer i henvendelsen Fylkesmannen mottok 20. oktober 2019 at Ørland kommunestyre

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/om-manglende-videreforing-av-tidligere-kommunelov--35-nr.-5-og-adgangen-til-a-ha-skriftlig-avstemning-i-det-konstituerende-kommunestyret-ved-flertallsvalg/id2672766/>

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/hva-ma-kommunen-gjore-dersom-de-har-valgt-ordforer-og-varaordforer-ved-skriftlig-avstemning/id2673643/>

³ <https://innsyn.fosendrift.no/Innsyn-URL/registryentry/DocumentDetails/89?SourceDatabase=ORLAND>



24. oktober 2019 skal ta stilling til lovligheten og gyldigheten av ordfører- og varaordførervalget i forbindelse med at det er krevd kontroll av avgjørelsens lovlighet (kommuneloven § 59).

Kommunestyret må først ta stilling til om skriftlig votering (ved valg og ansettelse) er i strid med saksbehandlingsreglene i kommuneloven. KMDs syn er at Ørland kommunestyres valg av ordfører og varaordfører 3. oktober 2019 er i strid med saksbehandlingsreglene i kommuneloven. Vi er kjent med at kommunen har fått en uttalelse med motsatt konklusjon fra KS. Det er imidlertid først og fremst kommunestyret selv som må ta stilling til dette.

Dersom kommunestyret kommer til at valget var i strid med kommunelovens saksbehandlingsregler, må det tas stilling til hvilken betydning dette har for valgets gyldighet. Det er et alminnelig prinsipp (som også fremkommer i forvaltningsloven § 41), at en avgjørelse til tross for feil kan være gyldig dersom *det er grunn til å regne med at feilen ikke har virket bestemmende for avgjørelsens innhold*.

Ved vurdering av gyldigheten legges situasjonen på valgtidspunktet (3. oktober 2019) til grunn. Etterfølgende omstendigheter har ikke betydning.

KMD har veiledet følgende om hvilken vurdering som kommunestyret skal foreta:

«Kommunen må gjøre en konkret vurdering av valgets gyldighet, der de spør hvor sannsynlig det er at kommunestyrets medlemmer ville stemt annerledes dersom det var åpne valg. Eller mer konkret: ville det blitt valgt en annen ordfører og/eller varaordfører dersom medlemmene måtte vise stemmetegn?

Dersom det var klart på forhånd hvem som kom til å bli valgt som ordfører og varaordfører, og disse personene faktisk ble valgt, er det en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende for hvem som ble valgt. Det betyr at valget er gyldig.

Stemmetallene er et annet moment som kan være relevant å vurdere. Der ordføreren og varaordføreren har blitt valgt med klar stemmeovervekt, vil også dette være en indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende for hvem som ble valgt.»

Fylkesmannen gjentar det KMD har sagt når det gjelder vurderingstemaet, ved vurderingen av gyldigheten må kommunen spørre seg hvor sannsynlig det er at kommunestyrets medlemmer ville stemt annerledes dersom det var åpent valg, og momenter som kan være relevante er om det var klart på forhånd hvem som kom til å bli valgt og hvordan stemmetallene var, jf. ovenfor. Videre kan et tema være om det på voteringstidspunktet forelå skriftlige avtaler mellom partiene som ga føringer for hvordan representantene kunne forventes å stemme, enten disse avtalene var offentlig kjent eller ikke.

Det foreligger et krav om lovlighetskontroll som kommunestyret enda ikke har vurdert (det skal skje 24. oktober 2019). Det fremgår i kommuneloven § 59 at dersom kommunestyret da opprettholder sin avgjørelse (kommer frem til at avstemningen var gyldig), skal lovlighetskontrollen sendes til Fylkesmannen for avgjørelse. Av den grunn finner ikke Fylkesmannen det riktig å ha noen mening om gyldigheten av valget nå.



Dersom kommunestyret kommer til at valget er ulovlig, men likevel gyldig, kan ikke kommunestyret gjennomføre nye valg av ordfører og varaordfører, det samme dersom kommunestyret kommer til at valget var lovlig.

Dersom kommunestyret konkluderer med at valget av ordfører eller varaordfører er ulovlig og ugyldig, må kommunestyret gjennomføre nytt valg i samsvar med saksbehandlingsreglene i den nye kommuneloven. Vi bemerker at et nytt vedtak også kan bli gjort til gjenstand for lovlighetskontroll i henhold til kommuneloven.

Med hilsen

Kjetil Ollestad (e.f.)
seksjonsleder juridisk
Kommunal- og justisavdelingen

Ingrid Gjelten
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Ber om vurdering av gyldighet ved valg av ordfører og varaordfører i Ørland kommune
- 2 Ber om anbefaling på saksgang og saksføring ved valg av ordfører og varaordfører

Kopi til:

Ørland kommune Postboks 401 7129 BREKSTAD